

JANUAR 2019

Rettevejledning til eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

1. år, økonomisk kandidateksamen

Besvarelsestid: 6 timer.

Opgaven skal besvares selvstændigt. Besvarelsen skal ske på dansk, men studerende kan uden særlig tilladelse svare på svensk eller norsk.

Tilladte hjælpemidler:

- Statistisk Tiårsoversigt 2017
- Befolkning og samfund
- Den offentlige sektor
- Danmarks økonomi siden 1980
- Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi
- Arbejdsmarkedspolitik
- Praktisk statistisk metode for økonomer
- Statens Låntagning og Gæld 2015 (bilag) og Statens Låntagning og Gæld 2017 (vedlagt)
- Danmarks Pengepolitik (vedlagt).
- Excel-ark med tabeller fra Statistisk 10-årsoversigt 2017 (vedlagt).

Generelle bemærkninger til alle tre delopgaver

- Af formålet med SAMF B fremgår blandt andet, at den studerende skal kunne udarbejde en rapport om et samfundsbeskrivende emne med angivelse af de statistiske begreber, herunder definitoriske forskelle, med såvel en beskrivende del som en forklarende del, herunder en klar sammenhæng mellem de to dele, samt fremstille besvarelsen i et klart og forståeligt sprog med en passende opstilling af tabeller og figurer.
- Af formålet med faget fremgår også, at den studerende skal kunne anvende regnearksprogrammet Excel i opgaveløsningen, herunder foretage vækstbidragsberegninger, ændringsberegninger samt udarbejde forskellige figurer søjlediagrammer, kurvediagrammer.
- Såfremt de fem krav til figurer og tabeller ikke overholdes, skal det trække meget ned.
- Definitioner for de data, som skal beskrives, skal medtages, ellers trækker det ned.
- Det skal trække ned, såfremt besvarelsen ikke fremstiller beskrivelsen i spørgsmål 1 systematisk og overskueligt, bl.a. ved at sondre mellem udviklingen set over hele perioden, en opdeling i relevante delperioder og fremhævelse af særlige udsving.
- Særligt vedr. spørgsmål 2 i de tre delopgaver gælder, at en endeløs opremsning af fx politiske forklaringsfaktorer eller en henvisning til en konjunkturudvikling uden kobling til beskrivelsen af et bestemt nøgletal, og hvad den enkelte faktor betyder for denne, skal trække meget ned.
- De enkelte forklaringer skal så vidt muligt understøttes af data fra Statistisk Tiårsoversigt 2017 (STO). Såfremt der ikke understøttes af data, skal det trække ned.
- I forbindelse med alle spørgsmål skal anvendte kilde anføres, med angivelse af sidetal. Manglende dokumentation af forklaringer, fx opgivelse af kilde, trækker ned.

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

Delopgave A

1. Beskriv udviklingen i beskæftigelsen og ledigheden for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigt 2017. Beskrivelsen skal indeholde mindst en figur.
2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.

Af formålet fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for arbejdsmarkedet funktionsmåde, arbejdsmarkedssstatistikkerne og deres grundbegreber, samt kunne forklare udviklingen i udvalgte arbejdsmarkedssstatistiske nøgletal.

Pensum er især Statistisk Tiårsoversigt, Arbejdsmarkedspolitik og Danmarks økonomi siden 1980.

Spørgsmål A.1 Beskrivelse af udviklingen

Definitioner, data og forbehold

- De studerende skal tage udgangspunkt i bruttoledigheden og data findes fra 2007 til 2016.
- Bruttoledige er nettoledige inkl. de jobklare aktiverede, jf. ST s. 39.
- Beskæftigede er baseret på data fra Nationalregnskabet, 2006-2016, jf. ST s. 122. Der er tale om antal helårspersoner, det vil sige opgjort som beskæftigede i hele perioden. Fordelen ved at benytte nationalregnskabets beskæftigelsestal er, at de medtager pendlere, fx fra Sverige, og er direkte koblet til udviklingen i BNP.
- Nationalregnskabsdata for beskæftigelsen er foreløbige for 2014-2016, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen kan ændre sig efterfølgende. Data er endelige for ledige, som er fra RAM. Selvom der er metodiske sammenhænge i opgørelserne, er der tale om to typer af data med hver deres statistiske definition.
- Der kan også benyttes RAS-statistik, hvor data findes fra 2006 til 2015. Den centrale statistik til at registrere befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet er RAS-opgørelsen (Registrerede Arbejdsstyrkestatistik). Der er databrud mellem 2007 og 2008.
- Såfremt RAS er benyttet, så er det udelukkende data fra RAS som benyttes vedr. arbejdsløse og beskæftigede. Ulempen er, at RAS ikke har pendlere bosat i andre lande med.
- Såfremt RAS-data for fx beskæftigelsen er blandet med fx bruttoledighed fra RAM, så skal det trække meget ned.
- Det skal trække meget ned, hvis der ikke er en omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder betydningen af forbehold kan have for beskrivelsen.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes en figur, jævnfør opgaveformuleringen, der viser relevante nøgletal, som forklarer udviklingen i beskæftigelsen og ledigheden. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i antal tusinder komplementeret med år-til-år-ændringer i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer i beskrivelsen.

Tabel A.1 Udviklingen på arbejdsmarkedet (tusind helårspersoner)

1.000 helårsperson	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Beskæftigede	2.846	2.912	2.947	2.854	2.788	2.787	2.767	2.766	2.794	2.829	2.877
Bruttoledige		101	73	130	163	159	161	153	133	123	112
Ændring 1.000 personer år-til-år											
Beskæftigede		67	35	-93	-66	-1	-20	0	27	35	48
Ledige			-28	57	33	-4	2	-8	-20	-11	-10
Ændring pct. år-til-år											
Beskæftigede		2,3	1,2	-3,1	-2,3	0,0	-0,7	0,0	1,0	1,3	1,7
Ledige			-27,9	78,0	25,5	-2,6	1,3	-5,1	-13,0	-8,0	-8,3

Kilde: Statistisk Tiårsoversigt 2017 s. 42 og s. 122.

- Beskæftigelsen i alt vokser med over 100.000 personer fra 2006 (ca. 2.846.000 personer) til 2008 (ca. 2.947.000 personer). Fra 2008 til 2010 falder beskæftigelsen med ca. 160.000 personer fra ca. 2.947.000 personer til ca. 2.788.000 personer. Fra 2010 til 2012 falder beskæftigelsen kun lidt og i 2013-2016 stiger beskæftigelsen igen for i 2016 at være ca. 2.877.000 personer.
- Antal ledige er faldende fra 2007 til 2008, dog ikke lige så meget som beskæftigelsen stiger. Ledigheden stiger fra 2008 til 2010, dog heller ikke lige så meget som beskæftigelsen falder. Ledigheden ligger stabilt i perioden 2010-2013, hvorefter den falder efter 2013 og frem til 2016.

Spørgsmål A.2 Forklaringer på udviklingen

- Der er primært to forklaringer til udviklingen – konjunkturmæssige og institutionelle forklaringer. Det er vigtigt, at de studerende kobler de enkelte forklaringer til f.eks. udviklingen i de arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger samt hvordan forklaringen alt

andet lige har påvirket udviklingen, således at forklaringerne ikke blot er en lang opremsning uden kobling til beskrivelsen.

Konjunkturmæssige forklaringer

- Der skal være særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket tilstrækkeligt kan ske gennem den reale vækstrate i BNP, jævnfør ST s. 105. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i ledighed/beskæftigelse og BNP. Det bør trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen ikke kobles på ledighed og beskæftigelse. Højkonjunktur 2005-2008 medførte stigende beskæftigelse og dermed faldende ledighed. Det modsatte gjorde sig gældende særligt i 2009, men også de efterfølgende år, hvor beskæftigelsen faldt og ledigheden steg.
- Det trækker lidt ned, såfremt den studerende ikke kommer ind på, at en så stor nedgang i BNP umiddelbart skulle tilsige en større stigning i ledigheden end vi rent faktisk så. Ikke mindst på grund af den såkaldte danske "Flexcurity-model" (Let at afskedige folk mod til gengæld et relativt højt dagpengeniveau). Der kan peges på flere grunde til, at stigningen i ledigheden trods alt blev relativt behersket. En forklaring herpå er labour-hoarding, hvor virksomhederne ved begyndelsen af en nedgangsperiode ikke fyrer folk, men først venter og ser, om produktionsnedgangen er varig (Tilsvarende er beskæftigelsen forsinket i en konjunkturopgang). Rationalet er, at det er dyrt at oplære ny arbejdskraft. Endvidere har en stadig større andel af medarbejderne i de konkurrenceudsatte erhverv funktionærstatus (med længere opsigelsesvarsler), hvilket svækker den "danske model" i forhold til tidligere.

Institutionelle forklaringer

- Den studerende skal også omtale relevante arbejdsmarkedsreformer, som har påvirket ledighedstallet. I maj 2010 lavede man en genopretningspakke, der sænkede dagpengeperioden fra 4 til 2 år (AM s. 124), hvilket alt andet lige har nedbragt ledighedstallet og i 2013 var der en grundlæggende reform af kontakthjælpen, hvilket også alt andet lige kan have nedbragt ledighedstallet (ST s. 210).
- Endvidere kan skattereformernes bidrag til udviklingen af konjunkturerne inddrages i besvarelsen. Fx den ekspansive reformer i 2003/2004, der stimulerede forbruget og produktionen i positiv retning, hvilket bidrog til faldende ledighed. Muligheden for at tage afdragsfrie lån (fra 2003) er en særskilt forklaring på den høje økonomiske vækst fra 2004 til 2007 med stigende beskæftigelse og faldende ledighed som resultat.

Demografiske forklaringer

- Der er en betydelig indvandring (ophold til erhverv), jf. ST s. 26, i perioden samt pendling fx mellem Sverige og Danmark, jf. ST s. 44. Det er en blandt flere grunde til, at beskæftigelsen kunne stige betydeligt mere end ledigheden faldt i perioden 2005-2008 og omvendt efterfølgende.

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

Delopgave B

1. Beskriv udviklingen i de offentlige udgifter til undervisning samt til folkeskolen m.v. og til højere og videregående uddannelser for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigten. Beskrivelsen skal blandt andet indeholde en figur og en tabel, der hver for sig beskriver udviklingen.
2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode. Derudover skal der redegøres for hvilke delsektorer i den offentlige forvaltning og service som har ansvaret for de pågældende undervisningsområder.

Af formålsbeskrivelsen fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for definitionerne på den offentlig forvaltning og service. Den studerende skal også kunne redegøre for formålet med samt centrale begreber i den funktionelle fordeling. Den studerende skal kunne forklare udviklingen i udvalgte offentlige udgiftsposter.

Pensum er Statistisk Tiårsoversigt, Danmarks økonomi siden 1980 – en oversigt og Den offentlige sektor.

Spørgsmål B.1 Beskrivelsen af udviklingen

Definitioner, data og forbehold:

- Den offentlige forvaltning og service er de institutioner og myndigheder, hvis hovedfunktion er at producere ikke-markedsmæssige tjenester til kollektivt forbrug f.eks. folkeskolen og departementerne. Som hovedregel skal mere end 50 procent af ydelsen været finansieret af skatter, jf. ST s. 197.
- Den offentlige forvaltning og service består af fire delsektorer: Statslige sektor (f.eks. universiteter/videregående uddannelser); Sociale kasser og fonde (f.eks. A-kasser); Regionale sektor (Sygehuse m.v.) og den kommunale sektor (f.eks. folkeskoler).
- Den funktionelle fordeling af de offentlige udgifter kaldes også formålsfordelingen. Belyser formålet med offentlige udgifter og hvad de offentlige udgifter bruges til. Den giver et overblik over den udgiftsmæssige prioritering og formålet med at afholde udgifter. Den funktionelle fordeling kan opdeles i ti hovedformål, fx generelle offentlige tjenester, sundhedsvæsen og undervisning, som er i fokus i denne delopgave.
- Der skal tages forbehold for, at data kan være foreløbige opgørelser, hvilket betyder, at data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret.

- Der skal tages forbehold for de kilder, hvor data er i årets priser, idet data i beskrivelsen er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling.
- Ydermere skal samme forbehold for de primære forklaringer på udviklingen også omtales f.eks. forbehold for de sidste tre år i data fra nationalregnskabet til brug for en beskrivelse af konjunkturerne.
- Det skal trække meget ned, såfremt der ikke er en kort omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder hvilken betydning forbeholdene kan have for beskrivelsen.

Tabel B.1 Offentlige udgifter til undervisning i alt samt grundskole og videregående uddannelser

Mia.kr. Årets priser	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	104,2	103,3	110,0	119,4	129,1	125,9	132,1	132,8	141,2	142,8	142,2
Grundskole	52,0	52,4	54,8	59,3	61,3	60,4	61,3	60,6	62,9	63,8	63,9
Vid.gående	17,8	19,6	22,0	23,8	25,5	26,7	29,6	30,6	33,5	35,0	34,1
Real År-til-år ændring (korrigeret for ændringen i nettoprisindekset) i procent i:											
I alt		-2,8	2,7	6,5	5,9	-4,9	3,0	-0,3	5,4	0,5	-0,9
Grundskole		-1,3	0,9	6,0	1,3	-4,0	-0,4	-1,9	2,9	0,9	-0,3
Vid.gående		7,5	8,4	6,3	4,7	2,3	8,7	2,5	8,6	3,9	-3,0

Kilde: STO s. 133 og s. 142.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes en tabel og en figur, jævnfør opgaveformuleringen, der hver for sig beskriver udviklingen. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.
- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i mia.kr. komplementeret med år-til-år ændringer i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer i beskrivelsen.
- Den studerende skal være opmærksom på, at Statens Uddannelsesstøtte (SU) indgår fx under udgifter til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser i den funktionelle

fordeling - ligesom udgifter til investeringer og udgifter til lønninger m.v. gør. Såfremt den studerende ikke gør opmærksom på dette, så skal det trække ned.

- Udgifterne til undervisning har generelt set i perioden fra 2004 til 2014 været stigende med ca. 16 pct. (efter inflation målt ved nettoprisindeks). Dog negativ vækst fra 2006 til 2007. Høj vækst fra 2007 til 2010 og igen i 2012, meget negativ vækst i 2011, delvist i 2013 og 2016.
- Udgifterne til grundskolen steg med ca. 4 pct. (efter inflation målt ved nettoprisindeks). Lav eller negativ vækst fra 2006 til 2008, pæn vækst 2009, lav eller negativ vækst 2010-2013, for igen at stige i 2014. Herefter lav eller negativ vækst 2014-2016.
- Udgifterne til videregående uddannelser steg fra 2006 til 2016 med ca. 62 pct. (efter inflation målt ved nettoprisindeks) og med positiv vækst i alle årene, bortset fra 2016.

Spørgsmål B.2 Forklaringer på udviklingen

- Den studerende skal bl.a. redegøre for, hvilken delsektor som har ansvaret for de valgte uddannelsesområder. Såfremt det ikke er tilfældet skal det trække meget ned.
- Vedr. grundskolen så er det kommunerne som har ansvaret for folkeskolen, og statens som har ansvaret for privatskoler og efterskoler. Vedr. De videregående uddannelser og SU'en er det udelukkende staten, som har ansvaret.

Tabel B.2 Bestanden af elever i grundskolen og studerende på de videregående uddannelser

1.000 pers.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Grundskole		722	719	717	717	715	713	710	710	712	713
Vid.gående	194	195	195	202	213	229	245	258	266	269	265
År-til-år ændring i procent i:											
Grundskole			-0,5	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,5	0,1	0,3	0,2
Vid.gående		0,5	-0,3	3,5	5,8	7,2	7,0	5,5	3,1	1,0	-1,3

Kilde: STO s. 29. Ingen data for folkeskolen i 2006. Videregående = KVV, MVU, BAC og LVU.

- Som det fremgår som har antallet af elever i grundskolen været svagt faldende i perioden frem mod 2014, hvor efter den er steget lidt. Det kan være med til at forklare den meget lave vækst i udgifterne til grundskolen i samme periode. Faldet er dog mindre end faldet i antallet af børn 6-15 år, jf. neden for.
- Antallet af studerende på de videregående uddannelser har været næsten uændret i perioden 2006-2008, derfra har den været kraftigt stigende frem til 2013. Det er hovedforklaringen på, at udgifterne til de videregående uddannelser har været stigende i samme periode. Samlet i hele perioden er antallet af studerende steget med 36 pct. Der er tale om en adfærdsmæssig forklaring, idet stigningen har været større end væksten i

antallet af unge, jf. neden for. En adfærdsmæssig forklaring med baggrund i konjunkturudviklingen efter 2008 med finanskrisen og lavkonjunktur, jf. STO s. 101.

- Af demografisk forklaring kan peges på, at antallet af børn i grundskolealderen 6-15 år har været faldende i perioden med ca. 3 pct., jf. STO s. 20, hvilket er med til at forklare den lave stigning i udgifterne til grundskolen.
- Omvendt skyldes stigningen i de offentlige udgifter til videregående uddannelser delvist også væksten i antallet af unge 20-24 år i tilnærmelsesvis samme periode 2010-2017, jf. STO s. 19, med ca. 20 pct.
- Når antallet af unge på de videregående uddannelser stiger med mere end de demografiske årsager umiddelbart tilsiger, så skyldes det som nævnt adfærdsmæssige årsager, som bl.a. kan henføres til konjunkturudviklingen, med en høj konjunktur frem til 2007 (lettere at finde beskæftigelse) og lav konjunktur fra 2008 og frem (sværere at finde beskæftigelse).
- Af institutionelle politiske forklaringer kan bl.a. peges på genopretningspakken af Dansk Økonomi i 2010 efter finanskrisen, jf. STO s. 207, hvor der skete betydelige offentlige besparelser ikke mindst i 2011.

Delopgave C

1. Beskriv udviklingen i den danske handelsbalance med EU, vareeksporten til andre EU-lande og vareimporten fra andre EU-lande for så lang en periode som muligt på baggrund af data i Tiårsoversigten. Beskrivelsen skal blandt andet indeholde en figur og en tabel, der hver for sig beskriver udviklingen.
2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode, herunder den danske eksportformåen, over for de øvrige EU-lande. Derudover skal der redegøres for EU' politikker og regler for det indre marked.

Af formålsbeskrivelsen fremgår det, at den studerende skal blandt andet kunne redegøre for betalingsbalances løbende poster, og den studerende skal kunne forklare udviklingen i udvalgte udenrigsøkonomiske nøgletal f.eks. betalingsbalancens løbende poster.

Pensum er primært Statistisk Tiårsoversigt 2017 (STO), Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi (HKV) og Danmarks Økonomi siden 1980 (DØS).

Spørgsmål C.1 Beskrivelsen af udviklingen

Definitioner, data og forbehold:

- Der skal tages forbehold for, at data vedr. udenrigshandlen med varer er foreløbige for årene 2015-2016, hvilket betyder, at data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret.
- Udenrigshandlen med varer er i årets priser, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling.
- Data for vareudgifter (import) er opgjort cif i modsætning til vareindtægterne, som er opgjort fob. Det gør, at data ikke direkte er sammenligneligt, idet importen er kunstig høj, hvilket der skal tages et forbehold for.
- Det skal trække meget ned, såfremt der ikke er en kort omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes en figur, jævnfør opgaveformuleringen, der viser udviklingen i vareimport, vareeksport og handelsbalancen. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække meget ned.

- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel i rettevejledningen så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i mia.kr. komplementeret med år-til-år-ændringer i mia.kr. i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.
- Handelsbalancen er en restsum (indtægter – udgifter), hvorfor data i samme tidsserie kan være både over og under nul. Det trækker meget ned at beregne procentvise ændringer på data, som er positive og negative eller blot er stærkt svingende, fordi det ikke kan bruges til noget.

Tabel C.1 Udviklingen i udenrigshandlen med varer i forhold til EU28

Mia. kr.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eksport	373	380	401	323	347	386	384	384	385	382	383
Import	363	388	397	300	328	365	373	384	386	399	410
Handelsbalance	10	-8	3	23	19	21	10	0	-1	-18	-27
Ændring mia.kr. år-til-år											
Eksport		7	20	-77	24	39	-3	0	1	-3	1
Import		25	9	-98	28	37	8	10	2	14	10
Handelsbalance		-18	11	20	-4	2	-11	-10	-1	-17	-9

Kilde: STO s. 149 og s. 150.

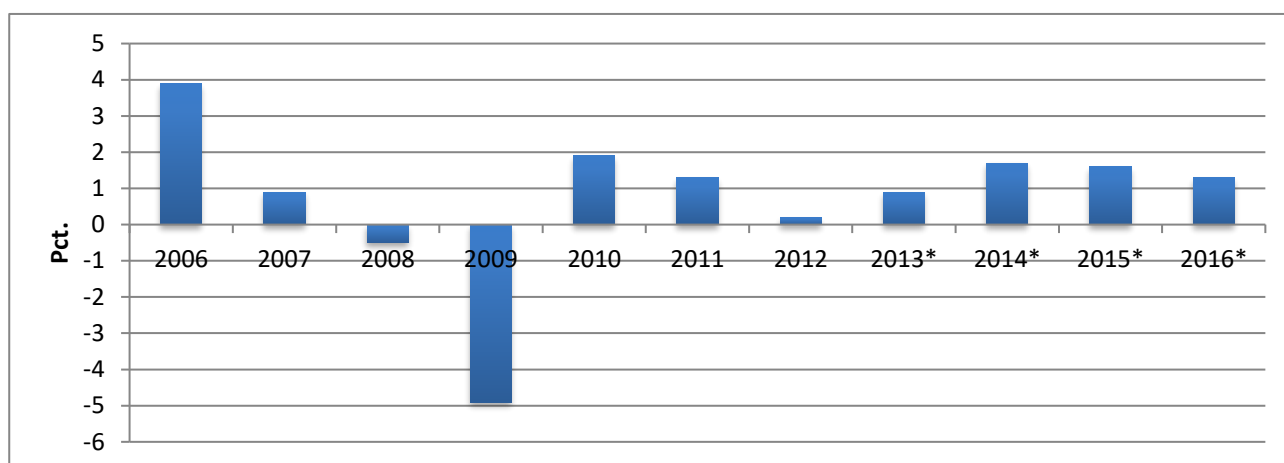
- Handelsbalance (Eksport-import): Handelsbalancen over for de øvrige EU-lande falder fra 2007 til 2008, hvor der er tale om et underskud på 8 mia.kr. Herefter er der overskud fra 2008 til 2012, hvorefter det falder og bliver mere og mere negativt med 27 mia.kr. i 2016.
- Eksporten er stigende frem til 2008, hvorefter den er stærkt faldende i 2009. Herefter igen stigende frem til 2011. Fra 2011 og frem til 2016 næsten uændret niveau (årets priser).
- Import viser mere eller mindre det samme billede frem til 2011. Fra 2011 vokser importen lidt mere end importen, hvilket er forklaringen på, at handelsbalancen bliver negativ.

Spørgsmål C.2 Forklaringer på udviklingen

- Der skal være en kort gennemgang af begreberne eksportformåen, som fremgår af HKU, kap. 3. Hvis dette ikke er tilfældet, skal det trække meget ned, idet det fremgår specifikt af eksamensopgaven.

- Tilsvarende skal der redegøres for EU' politikker og regler for det indre marked, som fremgår af HKU, kap. 2. Hvis dette ikke er tilfældet, skal det trække meget ned, idet det fremgår specifikt af eksamensopgaven.
- Der skal også være en særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket som minimum skal beskrives ved den reale vækstrate i BNP. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i BNP og efterspørgslen på importerede varer. Det skal trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen i Danmark og EU ikke omtales.

Figur C.2 BNP-realvækst i Danmark år-til-år-ændring i pct.

Kilde: STO s. 101.

- Konjunkturmæssige forklaringer f.eks. udviklingen i det private forbrug som påvirker vareimporten. Under en højkonjunktur skabes øget indkomst, som bevirker øget efterspørgsel på varer og tjenesteydelser til privat forbrug, særligt anskaffelse af køretøjer (vareimport), jævnfør STO s. 120 og ST s. 147. Endvidere påvirkes forbrugskvoten også i en positiv retning under højkonjunktoren, hvilket også trækker importen op. Også investeringerne stiger betydeligt under højkonjunktoren – herunder de importtunge maskiner og transportmidler. Alt andet lige betyder det lavere nettoeksport. I lavkonjunktur modsatte tendenser i forhold til ovenstående.
- Jf. figur C2 samt DOS er der en højkonjunktur i 2006 og 2007. Tilsvarende er der en stigning i det private forbrug i samme periode og dermed vareimporten. Det sker helt frem til 2008, hvor den nuværende lavkonjunktur indtræder, som følge ikke mindst af den finansielle krise i såvel EU som i Danmark, som er markant i 2009.
- Tilsvarende har højkonjunktoren i EU, jævnfør ST s. 177, i samme periode også betydet en stigende eksport, om end den ikke er vokset ligeså hurtigt som vareimporten. Omvendt i den efterfølgende periode.
- Af institutionelle/politiske forklaringer kan blandt andet omtales skattestoppet i 2001 og forårspakken i 2003/04. Baggrunden for indgrebene var flere år med lavkonjunkturer.

Ændringerne skulle stimulere til stigende forbrug og vækst. Med skattestoppet blev alle skatter fastsat i kroner eller i pct., så de ikke længere kunne stige. Ejendomsværdiskatten kunne herefter ikke længere stige med prisstigningerne på ejendomme. Ændringerne bidrog til et stigende bidrag til væksten fra især det private forbrug fra især fra 2006 til 2007, hvilket påvirkede vareimporten i samme periode.